

נוהל ועדות שיפוט לשנת 2024

תוכן העניינים

- 2..... (1) הקדמה
- 2... (2) הרכב ועדות השיפוט ובחינת התאמת נושא המחקר לתחום שעליו אמונה הוועדה...
- 3..... (3) רפרנטורות
- 4..... (4) כינוס ועדת השיפוט
- 4..... סודיות הדיונים
- 5..... קבלת החלטות בוועדות השיפוט
- 6..... (5) הזנת ציונים במערכת "מדענית" וחתימה על פרוטוקול הוועדה
- 6..... שקלול הציון הכללי וקריטריונים להערכת הצעת המחקר
- 6..... פרוטוקול ועדת השיפוט ולוחות זמנים
- 7..... (6) מימון מחקרים
- 7..... (7) אישור הצעת מחקר אשר זכתה במימון אך נדרשת לתיקונים
- 7..... תיקון תוכן הצעת המחקר
- 7..... תחירת מספר שנות המחקר
- 8..... (8) ערעורים

(1) הקדמה

ועדות השיפוט המדעי אמונות על בחינה, הערכה ודירוג הצעות המחקר, שהוגשו לקרנות המדענית הראשית. לאחר פרסום ה'קולות הקוראים', ממונות ועדות שיפוט בתחומי התוכן הרלוונטיים, כפי שהוגדרו בכל 'קול קורא', ובמסגרתן, מקיימים חברי הוועדה דיון מקצועי להערכת הצעות המחקר שהוגשו, ומדרגים את המחקרים המוגשים לשם גיבוש המלצות בדבר מימונם.

מסמך זה נועד להגדיר את נהלי ועדת השיפוט ולהתוות את אבני הדרך לתהליך העבודה המנחה את חברי הוועדה בבואם לדרג את הצעות המחקר. התהליך מתוכלל על ידי מערכת "מדענית" החל מהזנת ציוני חוות דעת והזנתם, וכלה בסגירת פרוטוקול ועדה וחתימתו על ידי חבריה.

(2) הרכב ועדות השיפוט ובחינת התאמת נושא המחקר לתחום שעליו אמונה הוועדה

2.1 חברי ועדות השיפוט הם מומחים מקצועיים, בעלי רקע אקדמי, הרלוונטי לתחום המדעי שעליו אמונות הוועדות. חברי הוועדות מקבלים כתב מינוי מהמדענית הראשית.

2.2 הפורום המינימלי לקיום ישיבה של ועדת שיפוט יכלול מחצית ממספר חברי הוועדה אשר קיבלו כתב מינוי מהמדענית הראשית, ולא יפחת משני חברים.

2.3 יושב/ת ראש ועדת השיפוט (להלן יו"ר) או חבר/ה בפורום הוועדה לא יוכלו להגיש הצעות מחקר כחוקר/ת ראשית/ת במסגרת הוועדה.

2.4 יו"ר ועדת השיפוט השותף למחקר אשר עתיד לעלות לדיון בוועדה שבראשותו, לא יוכל להשתתף בדיונים על הצעת המחקר בה הוא משמש כחוקר שותף ולא יהיה ביכולתו לדרגה. אם ב'קול הקורא' נשלחות בקשות לחוות דעת של רפרנטים חיצוניים [גם אם עדיין לא מונו], ימונה חבר/ת ועדה אחר/ת כיו"ר מחליף/ה, אשר ישלח את ההצעה לרפרנטים פוטנציאליים ויסכם את חוות דעתם בפרוטוקול הוועדה (להרחבה ראה פרק 3 - רפרנטורות).

2.5 באופן דומה, כאשר חבר/ת בפורום הוועדה משתתף/ת כחוקר/ת שותף/ה במחקר המגיע לשיפוט של הוועדה, לא תאושר השתתפותם בדיונים של הצעת המחקר הנדונה ולא יהיה ביכולתם לדרגה. יו"ר ועדת השיפוט וחברי ועדת השיפוט יכולים להגיש הצעות מחקר כחוקרים ראשיים לוועדות שיפוט אחרות, הדנות בנושאים נוספים שהועלו ב'קול קורא'.

2.6 טרם כינוס הוועדה יבחן יו"ר ועדת השיפוט את מידת התאמת נושאי הצעות המחקר לתחום המקצועי שעליו אמונה ועדת השיפוט.

אם יו"ר הוועדה סבור כי הצעה כלשהי אינה מתאימה לוועדה שבראשה הוא מכהן, עליו להודיע על כך בכתב למרכזת בכירה קליטת ושיפוט מחקרים בלשכת המדענית הראשית - ליאת גלסטר liatga@moag.gov.il.

רשימת ההצעות, שהיו"ר מצא אותן כבלתי מתאימות, תופנה על ידי המרכזת אל המדענית הראשית, לשם קבלת החלטה סופית בשאלה אם הן ראויות לשיפוט במסגרת הוועדה הנתונה. עם קבלת ההחלטה, המרכזת תפנה לחוקר/ת ותיידע אותו בדבר ההחלטה.

במקרים אלו, ביכולתו של החוקר/ת לבחור אחת מבין שלוש האפשרויות שלהלן:

- א. לבקש ועדת שיפוט אחרת, המתאימה יותר לנושא הצעת המחקר, תוך יידוע יו"ר הוועדה שנבחרה בדבר ההחלטה.
  - ב. על אף המלצת יו"ר ועדת השיפוט, להשאיר את הצעת המחקר בוועדת השיפוט שנבחרה מלכתחילה.
  - ג. להסיר את הצעת המחקר מהגשתה ל'קול קורא'.
- על החוקר/ת להודיע בכתב על בחירתו למרכזת בכירה קליטה ושיפוט מחקרים.

(3) רפרנטורות

3.1 לשכת המדענית הראשית בשיתוף יו"ר ועדת השיפוט יכולים להחליט לשלוח את הצעות המחקר למעריכים חיצוניים (להלן: "רפרנטים") למתן חוות דעת להצעות המחקר.

3.2 החוקר/ת יזין בעת הגשת הצעת המחקר במערכת "[מדענית](#)" שמות של רפרנטים שהם מעוניינים כי יבחנו את הצעתם ורפרנטים אשר מבקשים שלא יבחנו את הצעת

המחקר הנדונה. יו"ר הוועדה ישקול את ההעדפות של החוקר/ת, אולם אין התחייבות כי יפעל לפיהן.

3.3 על פי שיקול הדעת של יו"ר ועדת השיפוט, יוחלט אם להעביר את חוות הדעת שניתנו על ידי רפרנטים (בעילום שם ופרטים מזהים) לעיונם של מגישי הצעות המחקר. אם הרפרנטורות תישלחנה לתגובת החוקרים, תתאפשר תגובת החוקר/ת הראשי להערות הרפרנטים (בהיקף של עד 500 מילים) בטווח שבין יומיים לחמישה ימים.

3.4 חוות דעת חיצוניות אלה ותגובת החוקרים לחוות הדעת החיצוניות, במקרה שישנן, תוצגנה בפני ועדת השיפוט בדיוניה ותהווה כלי עזר נוסף בהערכת המחקר המוגש.

3.5 למען הסר ספק, יו"ר ועדת השיפוט אינו מחויב לשלוח את הצעות המחקר לבחינת רפרנטים, כיוון שבקרב חברי ועדת השיפוט קיים הידע המקצועי וההיכרות עם נושא המחקר, ולכן ביכולתם של חברי הוועדה להעריך את הצעת המחקר ללא הסתייעות בחוות דעת חיצוניות.

3.6 יו"ר ועדת השיפוט (או יו"ר מחליף/ה) הם היחידים היודעים את זהות הרפרנטים החיצוניים. הדבר נועד לשמירה על תהליך מקצועי נטול פניות, חסר הטיה וחסר מעורבות של גורמים זרים.

(4) כינוס ועדת השיפוט

סודיות הדיונים

במטרה להגן על המידע המופיע בהצעות המחקר הנשפטות ועל נושאים אשר יעלו במהלך הדיונים, להלן הנחיות לחברי ועדת השיפוט בנושא סודיות הדיונים:

4.1 כל הדיונים וההחלטות של הוועדה חסויים. זהות הרפרנטים סודית ואינה ניתנת לפרסום. הרכב חברי הוועדה אינו מפורסם אך אינו סודי.

4.2 חבר/ת ועדת השיפוט - מעצם הסכמתם להיות חבר/ה בוועדה, נחשפים להצעות מחקר, שאותן יתבקשו להעריך ולדרג במסגרת עבודת הוועדה, ומתוקף כך, מחויבים שלא לחשוף מידע כלשהו שהובא לידיעתם במהלך קריאת הצעות המחקר או בדיונים בוועדת השיפוט לגוף שלישי.

4.3 חבר/ת הוועדה מתחייבים שלא לנצל את המידע החסוי או כל חלק ממנו לצורכי פרסום, מחקר או כל מטרה אחרת, מלבד למטרת הערכה, החלטה ודירוג הצעת המחקר בהתאם

לנוהל זה. המידע מתייחס לכל מידע המופיע בהצעת המחקר, חומר כתוב, תוצאות ראשוניות או כל פרט אחר אשר נמצא בהצעת המחקר ועלה בדיוני ועדת השיפוט, תגובות החוקרים להערות הרפרנטים במהלך תהליך השיפוט או למידע שנלמד במהלך הדיונים.

4.4 התחייבות חבר/ת ועדת השיפוט לשמירת הסודיות תעמוד בתוקפה ללא הגבלת זמן, אלא אם נתונים מסוימים מהצעת המחקר הפכו לנחלת הכלל בצורת פרסום מדעי, הרצאה או רישום פטנט.

קבלת החלטות בוועדות השיפוט

4.5 החלטות הוועדה בדיון יתבססו על רמתן ועל איכותן המדעית של הצעות המחקר, תוך התחשבות בחוות דעת הרפרנטים (במקרה שהצעת המחקר אכן עברה הערכה חיצונית).

4.6 החלטות הוועדה הן בגדר המלצה מקצועית למדענית הראשית, ומימון ההצעות מותנה בקיום תקציב ובאישור ועדת מכרזים למחקרים.

4.7 החלטות הוועדה לגבי כל הצעת מחקר תבוא לידי ביטוי בדירוג ההצעות. הדירוג ייקבע בדיוני הוועדה על ידי מתן ציון לכל אחד מהקריטריונים שנקבעו. הציון הכללי יחושב באופן אוטומטי על פי המשקולות שניתנו מראש לכל אחד מהקריטריונים וינוע בין 10 (הגבוה ביותר) ל-1 (הנמוך ביותר), בהתאם לדירוג שהעניק כל אחד מחברי ועדת השיפוט.

4.8 יו"ר ועדת השיפוט יכתוב את הנימוקים להחלטת הוועדה, תוך הדגשת החוזקות והחולשות של הצעת המחקר הנדונה. בנוסף, כל חבר/ת ועדת שיפוט יוכלו להוסיף הערות (ראו פירוט בתת-סעיף [פרוטוקול ועדת השיפוט ולוחות זמנים](#)). להלן מפתח הציונים המשמש לדירוג הצעות המחקר:

מפתח ציונים	
מצוין	9.00-10.00
טוב מאוד	8.00-8.99
טוב	6.00-7.99
בינוני	5.00-5.99
הצעת המחקר אינה מומלצת למימון	1.00-4.99

5) הזנת ציונים במערכת "מדענית" וחתימה על פרוטוקול הוועדה

שקלול הציון הכללי וקריטריונים להערכת הצעת המחקר

5.1 הציון הכללי של ועדת השיפוט מורכב מהקריטריונים שיפורטו להלן, כולל המשקולות (הקריטריונים והמשקולות יכולים להשתנות בהתאם לנושאים הנדונים בוועדת השיפוט):

א. האיכות המדעית של תוכנית המחקר (מצוינות מדעית וטכנולוגית, הבסיס המדעי של המחקר)

ב. מידת החדשנות והמקוריות המדעית/חקלאית, בהשוואה לידע שהצטבר בארץ ובעולם

ג. אינטרדיסציפלינריות: המידה שבה המחקר הוא רב-תחומי ומשלב גישות וטכנולוגיות שונות להשגת יעדיו

ד. סיכויי ההצלחה של התוכנית, תרומת המחקר לפיתוח כיוונים מדעיים יישומיים או טכנולוגיים חדשים

ה. התאמת צוות המחקר (יתרון לשתי"פ בין קבוצות מחקר שונות)

ו. מידת ההתאמה לאתגרי החקלאות

פרוטוקול ועדת השיפוט ולוחות זמנים

5.2 ניתן להזין למערכת "מדענית" את הציונים וההערות של חברי ועדת השיפוט "אונליין" במהלך הדיונים (יו"ר הוועדה יכול לצפות ב"זמן אמת" במידע שיועלה) או בסיומם.

5.3 לאחר סיום הזנת הציונים על ידי חברי ועדת השיפוט, יו"ר ועדת השיפוט יכתוב את ההמלצות עליהן הוחלט בדיוני הוועדה, תוך הדגשת החוזקות והחולשות של כל הצעת מחקר. עם סיום הכתיבה, ישלח היו"ר לחברי ועדת השיפוט את טיוטת הסיכום דרך מערכת "מדענית" למתן הערות. באפשרותו של חבר הוועדה לשלוח ליו"ר את הערותיו, אם יהיה מעוניין בכך, בטווח של יומיים מקבלת הסיכום.

5.4 לאחר קבלת הערות חברי הוועדה ישלח יו"ר הוועדה את טופס הפרוטוקול הסופי לחתימה דיגיטלית לכלל חברי הוועדה.

5.5 על יו"ר הוועדה לציין במערכת את חברי הוועדה שנעדרו מהישיבה, כך שיוסמנו כנעדרים בטופס החתימות.

5.6 לאחר שכל חברי הוועדה חתמו (או סומנו כנעדרים), ישלח הפרוטוקול אוטומטית למדענית הראשית באמצעות המערכת הממוחשבת.

(6) מימון מחקרים

- 6.1** המדענית הראשית תציג את תוצאות ועדות השיפוט ל"ועדת המרכזים למחקרים".
- 6.2** "ועדת המרכזים למחקרים" תקיים דיון בהמלצות ועדות השיפוט, בהתאם לתקציבים שהוקצו ל"קולות קוראים".
- 6.3** מספר הצעות המחקר שתיבחרנה למימון הוא תלוי התקציב. התוכניות שימומנו הן אלה שקיבלו את הדירוג הגבוה ביותר בכל ועדת שיפוט, כאשר אין מחויבות לממן הצעות מחקר בכל הוועדות. מחקרים שקיבלו ציון משוקלל 4.9 ומטה, ייפסלו ולא יעברו לשלב הדיון בוועדת מרכזים (הציון לפסילה נתון לעדכון עתידי על ידי המדענית הראשית).

(7) אישור הצעת מחקר אשר זכתה במימון אך נדרשת לתיקונים

תיקון תוכן הצעת המחקר

- 7.1** באפשרות ועדות השיפוט להמליץ על אישור הצעות מחקר למימון בכפוף לתיקונים שאותם הגדירו חברי הוועדה כחיוניים והכרחיים להצלחת תוכנית המחקר ולהשגת מטרותיה.
- 7.2** כאשר ישנה הצעת מחקר שהומלץ לבצע בה שינויים, תישלח לחוקר/ת הודעה דרך מערכת "מדענית", המאשרת את מימון ההצעה, זאת בכפוף לביצוע התיקונים וההתניות שעליהם הוחלט בוועדת השיפוט.
- 7.3** לאחר שהחוקר/ת ביצעו את התיקונים, עליהן לשלוח את הצעת המחקר המתוקנת לאישור רשות המחקר מטעמה הם מבצעים את המחקר.
- 7.4** לאחר אישור רשות המחקר, ישלח ליו"ר ועדת השיפוט מכתב שבו הוא מתבקש לבדוק את התיקונים ולאשרם. רק אישור היו"ר יאפשר את התחלת ביצוע המחקר.

תחמת מספר שנות המחקר

- 7.5** ככלל, תוכניות המחקר יימשכו שלוש שנים, אלא אם הוגדר אחרת ב'קול הקורא'. במקרים מיוחדים וחריגים יכולה ועדת השיפוט להמליץ על ביצוע מחקרים לתקופה קצובה, הפחותה או ארוכה משלוש שנים, על פי הקריטריונים שלהלן:

- א. מחקר המומלץ לשנה אחת בלבד: מדובר בעיקר במחקרי היתכנות להוכחת קונספציה חדשנית, כאשר בקרב חברי הוועדה קיים ספק אם נכון לממן את המחקר לשלוש שנים.
- ב. מחקר המומלץ לתקופה העולה על שלוש שנות מחקר. במקרים חריגים שבהם ועדת השיפוט משוכנעת שלא ניתן להשיג את יעדי המחקר בזמן שהוגדר בהצעה, ניתנת לוועדת השיפוט האפשרות להמליץ על מימון מחקרים גם לתקופה החורגת מטווח שלוש השנים, אך לא תימשך מעבר לשש שנים.

(8) ערעורים

- 8.1** אין ערעורים על השיפוט המדעי בקרן המדענית הראשית ועל החלטות ועדת המכרזים למחקרים.
- 8.2** חוקרים שהצעותיהם נדחו יכולים לפנות לבקשת הסבר נוסף על הדחייה. ביכולתה של המדענית הראשית, על פי שיקול דעתה, להעביר את הפנייה ליו"ר ועדת השיפוט, לשם קבלת הסבר מפורט אודות החלטת הוועדה. אין בהעברה זו משום קבלת ערעור על החלטת הפורום.